

مدت امتحان: ۷۰ دقیقه		 <p>سازمان ملی پرورش استعداد های درخشان اداره کل آموزش و پرورش استان اردبیل دبیرستان دوره دوم پسرانه استعداد های درخشان شهید بهشتی ۲</p>	آزمون علوم و فنون ادبی (۳) دی ماه ۱۴۰۱	
تاریخ: ۱۴۰۱/۱۰/۷			پایه و رشته: دوازدهم انسانی	
تعداد سؤال: ۲۵			نام و نام خانوادگی:	
		ساعت شروع: ۸/۳۰ صبح	ساعت پایان: ۹/۴۰ صبح	شماره:
صفحه اول		تعداد صفحات: ۳	امضای دبیر:	نمره با عدد: نمره با حروف:
نمره	الف) سبک شناسی و تاریخ ادبیات (۴نمره)			ردیف
۰/۵	نام مؤلف آثار زیر را بنویسید. الف) تاریخ بیداری ایرانیان ( ) (ب) داستان باستان ( )			۱
۰/۵	درستی و نادرستی عبارات زیر را تعیین کنید. الف) شعر انتقادی « ای قلم » سروده عارف قزوینی است. ( ) ب) محمد تقی بهار با زبان حماسی و در سبک خراسانی شعر می سرود. ( )			۲
۰/۵	چرا ادبیات دوره بیداری - به ویژه شعر - زبان محاوره را برگزید؟			۳
۰/۵	با توجه به توضیحات ستون « الف » نام صاحب آن در ستون « ب » را پیدا کرده مقابل آن بنویسید. (در ستون ب دو مورد اضافی است.)			۴
	الف	ب		
	او از شاعران شاخص عصر بیداری است و تحت تأثیر شاعران گذشته، به ویژه مسعود سعد و سعدی بوده است. ( )	قائم مقام فراهانی		
	او از پیشگامان نثر جدید فارسی است، او در نثر ساده و عامیانه، نقش موثری داشت. «امثال و حکم» یکی از آثار اوست. ( )	ایرج میرزا فرخی یزدی دهخدا		
۰/۲۵	در شعر « ملک الشعراء بهار » و « ادیب الممالک فراهانی » توجه به چه قالب هایی بیشتر بوده است؟ الف) قصیده و مثنوی (ب) مستزاد و چهار پاره (ج) قصیده و غزل (د) مثنوی و غزل			۵
۰/۵	به چه علت تحقیقات ادبی و تاریخی در دوره مشروطه جاذبه ای نداشت؟			۶
۰/۲۵	بنیادی ترین تفکر و خواست مشروطه خواهان چه بود؟ الف) توجه به مردم (ب) تعلیم و تربیت جدید (ج) آزادی (د) قانون			۷
۰/۲۵	همه گزینه ها « سطح زبانی » نثر دوره بیداری را نشان می دهد؛ به جز گزینه ..... الف) نثر دوره ساده و قابل فهم است ب) بسیاری از لغات انگلیسی، ترکی، فرانسوی و ..... به نثر فارسی وارد شد ج) واژه ها و ترکیب های عربی نا آشنا کمتر می شود د) لغات و اصطلاحات دینی و عرفانی در نثر وارد می شود			۸
۰/۵	یکی از ضعف های تکنیکی در اغلب داستان های دوران مشروطه چیست؟ ( )			۹
ادامه در صفحه دوم				

۰/۲۵	کدام یک از موارد زیر، از عوامل «کم توجهی» کاربرد جمله ها و ترکیب های زبانی در شعر دوره بیداری «نیست»؟ الف) اغلب شاعران صرفاً به شکل و ظاهر، گرایش داشتند. ب) برخی شاعران تسلط کافی برای ادبیات کهن نداشتند. ج) شاعران برای آگاه سازی مردم و انتشار آثار در روزنامه ها ناگزیر بودند، به شتاب شعر بسرایند.	۱۰																																			
(ب) موسیقی شعر (۶ نمره)																																					
۰/۲۵	در کدام واژه مصوت «ی» همیشه کوتاه است؟ الف) بیدار ب) پیاموز ج) تغییر د) تحیر	۱۱																																			
۰/۲۵	وزن بیت «ماه فرو ماند از جمال محمد سرو نباشد به اعتدال محمد» را بنویسید. ( )	۱۲																																			
۰/۵	با خوانش ابیات زیر همسان یا ناهمسان بودن هر یک را مشخص کنید. الف) به حُسن خُلق و وفا کس به یار ما نرسد تو را در این سخن انکار کار ما نرسد ( ) ب) سعدی نظر از رویت کوتاه نکند هرگز و روی بگردانی در دامت آویزد ( )	۱۳																																			
۰/۵	تقطیع مثال زیر، با کدام اختیارات شاعری مطابقت دارد؟ بازی دهر (U - U U -) ( )	۱۴																																			
۰/۵	کدام ابیات را می توان به دو صورت دسته بندی هجایی کرد؟ الف) عشقم آتش زد و آب مژه از سر بگذشت / پی آن گوهر یک دانه به دریا زده ام ب) وقتی نشد که بی دوست بر حال خود نگریم / روزی نشد که در عشق بر کار خود نخندیم ج) ای بت دل پسند من هر سر موت بند من / کاکل تو کمند من طره تابدار هم د) نقد جان بر سر سودای جنون باخته ایم / ایمن از وسوسه عقل زیان کار شدیم ه) از بس عرق شرم نشسته است به رویم / محروم ز نظاره آن روی نکویم ۱) الف، ج ۲) الف، ه ۳) ب، د ۴) ب، ه	۱۵																																			
۱	هر دو وزن مصراع «ای بی خبر بکوش که صاحب خبر شوی» را بنویسید. -۱ -۲	۱۶																																			
۳	جدول داده شده را کامل کنید. سوی چاره گشتم ز بیچارگی ندامد بدو سر به یکبارگی	۱۷																																			
<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 25%;"></td> <td style="width: 25%;"></td> <td style="width: 25%;"></td> <td style="width: 25%;"></td> <td style="width: 25%;">پایه های آوایی</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>نشانه های هجایی</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>وزن</td> </tr> <tr> <td colspan="4"></td> <td>اختیارات شاعری</td> </tr> <tr> <td colspan="4"></td> <td>زبانی:</td> </tr> <tr> <td colspan="4"></td> <td>بحر:</td> </tr> </table>						پایه های آوایی										نشانه های هجایی					وزن					اختیارات شاعری					زبانی:					بحر:	
				پایه های آوایی																																	
				نشانه های هجایی																																	
				وزن																																	
				اختیارات شاعری																																	
				زبانی:																																	
				بحر:																																	
ادامه در صفحه سوم																																					

(ب) زیبایی شناسی (۶ نمره)

۰/۵	<p>در بیت « شعاع درد مرا ضرب در عذاب کنید مگر مساحت رنج مرا حساب کنید » بین کدام واژه ها مراعات نظیر ایجاد شده است؟ ( )</p>	۱۸										
۱/۵	<p>در ابیات زیر تلمیح و تضمین را مشخص کرده درباره آن توضیح دهید. به تمنای تو در آتش محنت چو خلیل گویا در چمن و لاله و ریحان بودم ( ) حافظ از جور تو ، حاشا که بگرداند روی « من از آن روز که در بند توام ، آزادم» ( )</p>	۱۹										
۱	<p>با توجه به ابیات زیر ، به پرسش ها پاسخ دهید: ۱- منعم مکن از دیدن قد و رخ و چشمش من انس به سرو و گل و بادام گرفتم ۲- روی و چشمی دارم اندر مهر او کاین گهر می ریزد آن زر می زند الف) در کدام بیت « لف و نشر نامرتب » (مشوَش) به کار رفته است؟ ۰/۲۵) ب) در چه صورتی « لف و نشر » نامرتب (مشوَش) ایجاد می شود؟ ۰/۵) ج) به غیر از « لف و نشر » چه آرایه مشترکی در این دو بیت به کار رفته است؟ ۰/۲۵)</p>	۲۰										
۱	<p>در ابیات زیر تناقض و تضاد را مشخص کرده و دلیل تناقض و تضاد بودن را بنویسید. الف) فلک در خاک می غلتید از شرم سرافرازی اگر می دید معراج زپا افتادن ما را ( ) ب) گر ندیدی قبض و بسط عشق را گریه مینا نگر خندیدن ساغر بین ( )</p>	۲۱										
۲	<p>ابیات ستون «الف» را به آرایه بکار رفته در آن ، در ستون «ب» وصل کنید .</p> <table border="1" data-bbox="279 1668 1452 2016"> <thead> <tr> <th data-bbox="279 1668 574 1713">الف</th> <th data-bbox="574 1668 1452 1713">ب</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="279 1713 574 1780">از طاق ابروانت ، وز تار گیسوانت</td> <td data-bbox="574 1713 1452 1780">هم خسته کمانیم ، هم بسته کمندیم</td> </tr> <tr> <td data-bbox="279 1780 574 1848">من از آن روز که در بند توام ، آزادم</td> <td data-bbox="574 1780 1452 1848">پادشاهم که به دست تو اسیر افتادم</td> </tr> <tr> <td data-bbox="279 1848 574 1915">یار بی پرده از در و دیوار</td> <td data-bbox="574 1848 1452 1915">در تجلی است یا اولی الابصار</td> </tr> <tr> <td data-bbox="279 1915 574 2016">مکن گریه بر گور مقتول دوست</td> <td data-bbox="574 1915 1452 2016">قل الحمد لله که مقبول اوست</td> </tr> </tbody> </table> <p>ادامه در صفحه ۴</p>	الف	ب	از طاق ابروانت ، وز تار گیسوانت	هم خسته کمانیم ، هم بسته کمندیم	من از آن روز که در بند توام ، آزادم	پادشاهم که به دست تو اسیر افتادم	یار بی پرده از در و دیوار	در تجلی است یا اولی الابصار	مکن گریه بر گور مقتول دوست	قل الحمد لله که مقبول اوست	۲۲
الف	ب											
از طاق ابروانت ، وز تار گیسوانت	هم خسته کمانیم ، هم بسته کمندیم											
من از آن روز که در بند توام ، آزادم	پادشاهم که به دست تو اسیر افتادم											
یار بی پرده از در و دیوار	در تجلی است یا اولی الابصار											
مکن گریه بر گور مقتول دوست	قل الحمد لله که مقبول اوست											

ت) نقد و تحلیل شعر و نثر (۴ نمره)

۱/۵	<p>« گفتم : بابا والله من مرده شماها زنده ، شما از وکیل خیر نخواهید دید ، مگر همان مشروطهٔ خالی چطور است ؟ گفتند : « برو پی کارت ، سواد نداری حرف نزن.»</p> <p>باری حالا بعد از دو سال سر حرف من افتاده اند ، حالا تازه می فهمند که شأن مُقنن (قانون گذار) بالاتر از آن است که به قانون عمل کند . این ها را مردم تازه می فهمند من از قدیم می فهمیدم ، چون گریه های مادرم را دیده بودم ، برای این که چشم های مثل ازرق شامیِ بابام هنوز یادم بود.»</p> <p>دو مورد از ویژگی های زبانی و یک مورد ویژگی فکری نثر بالا را بنویسید.</p> <p>ویژگی زبانی: ۱- ویژگی فکری: ۲-</p>	۲۳
۱/۵	<p>سرودهٔ زیر از « پروین اعتصامی » را بخوانید و به پرسش ها پاسخ دهید:</p> <p>۱- محتسب مستی به ره دید و گریانش گرفت مست گفت: « ای دوست، این پیراهن است افسار نیست»</p> <p>۲- گفت: « مستی، زان سبب افتان و خیزان می روی » گفت: « جرم راه رفتن نیست، ره هموار نیست»</p> <p>۳- گفت: « می باید تو را تا خانهٔ قاضی برم » گفت: « رو، صبح آی قاضی نیمه شب بیدار نیست»</p> <p>۴- گفت: « نزدیک است والی را سرای، آن جا شویم » گفت: « والی از کجا در خانهٔ خمّار نیست »</p> <p>(الف) شاعر در گفت و گوی بین «محتسب» و «مست» از کدام شیوه شعری استفاده کرده است ؟ (ب) دو مورد « ویژگی زبانی » را در بیت چهارم بیابید و بنویسید.</p> <p>۱- ۲-</p> <p>(پ) یک مورد کنایه بیابید و بنویسید.)</p>	۲۴
۱	<p>یک ویژگی فکری و یک ویژگی ادبی « شعر » عارف قزوینی « را در ابیات زیر بنویسید:</p> <p>« نالهٔ مرغ اسیر این همه بهر وطن است مسلک مرغ گرفتار قفس ، همچو من است جامه ای کاو نشود غرقه به خون بهر وطن بدر آن جامه که ننگ تن و کم از کفن است »</p> <p>ویژگی فکری: ویژگی ادبی:</p>	۲۵
۲۰	جمع بارم	موفق باشید . طراح سؤال : نجفقلی زاده

«یاسین مهدیان، رتبه ۴۱ انسانی، طراح و ویراستار علوم و فنون ادبی آزمون‌های کانون قلم‌چی»

پاسخنامه امتحان استعدادهای درخشان شهیدبهبشتی ۲، استان اردبیل، ۷ دی ۱۴۰۱

سوال ۱: الف) ناظم‌الاسلام کرمانی (ب) میرزا حسن خان بدیع

سوال ۲: الف) نادرست (ب) درست

سوال ۳: برای آن‌که بتواند با توده مردم ارتباط برقرار کند.

سوال ۴: او از شاعران شاخص عصر بیداری ... = فرخی یزدی او از پیشگامان نثر جدید فارسی ... = دهخدا

سوال ۵: الف) قصیده و مثنوی

سوال ۶: به علت اشتغال اهل قلم به روزنامه‌نویسی و موضوعات دیگر

سوال ۷: د) قانون

سوال ۸: د) لغات و اصطلاحات دینی و عرفانی در نثر وارد می‌شود.

سوال ۹: حضور راوی سوم شخص در بعضی صحنه‌های داستان و سخن‌گفتن او با خواننده

سوال ۱۰: الف) اغلب شاعران صرفاً به شکل و ظاهر گرایش داشتند.

سوال ۱۱: ب

سوال ۱۲: مفتعلن فاعلات مفتعلن فع

سوال ۱۳: الف) ناهمسان (ب) همسان (دولختی)

سوال ۱۴: کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند

سوال ۱۵: ۴) ب، هـ

سوال ۱۶: ۱- مفعول فاعلات مفاعیل فاعلن ۲- مستفعلن مفاعل مستفعلن فعل

سوال ۱۷: پایه‌های آوایی: سو ی چا / ر گش تم / ز بی چا / ر گی

نَ دا دم / بِ دو سر / بِ یک با / ر گی

نشانه‌های هجایی:

U / - - U / - - U / - - U

وزن: فعولن فعولن فعولن فعل

اختیارات شاعری زبانی: ۱- کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند در «سو»، ۲- بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه در «ی»

نام بحر عروضی: متقارب مثنی محذوف

سوال ۱۸: شعاع، ضرب، مساحت

سوال ۱۹: بیت اول: تلمیح دارد به ماجرای سردشدن آتش بر حضرت ابراهیم

بیت دوم: تضمین دارد و حافظ، مصراع دوم را از سعدی تضمین کرده است.

سوال ۲۰: الف) بیت شماره ۲ (ب) در صورتی که ارتباط لف‌ها با نشرها، نامنظم باشد و ترتیب آن‌ها رعایت نشده باشد.

ج) مراعات نظیر

سوال ۲۱: الف) در عبارت‌های «شرم سرافرازی» و «معراج ز پا افتادن» آرایه متناقض‌نما وجود دارد؛ چون دو امر متضاد با یکدیگر

جمع شده‌اند.

ب) میان واژه‌های «قبض» و «بسط» و هم‌چنین بین واژگان «گریه» و «خنده» تضاد وجود دارد و چون این امور متضاد باهمدیگر جمع

نشده‌اند، با متناقض‌نما روبه‌رو نیستیم.

سوال ۲۲: بیت اول: لف و نشر / بیت دوم: متناقض نما / بیت سوم: تلمیح / بیت چهارم: تضمین

سوال ۲۳: ویژگی‌های زبانی: ۱- استفاده از واژگان کوچه و بازار ۲- لحن نویسنده، ساده، قابل فهم و خودمانی است.

ویژگی فکری: توجه به قانون، از مضامین نثر و شعر دوره بیداری

سوال ۲۴: الف) مناظره / ب) ۱- کاربرد «شویم» در معنای «رفتن»؛ ۲- کاربرد «را» فک اضافه در مصراع اول

ج) «هموارنبودن راه» در بیت دو، کنایه از گستردگی فساد در جامعه است.

سوال ۲۵: ویژگی فکری: وطن‌دوستی و فداکردن جان در راه وطن؛ مفهوم این ابیات است.

ویژگی ادبی: «همچو من» در بیت اول، آرایه تشبیه را پدیدآورده است / «مرغ» در مصراع اول، استعاره از شاعر / مرغ، گرفتار، قفس،

اسیر: مراعات نظیر / «جامه» در بیت دوم مجاز از تن / یا آرایه‌های دیگر.